

Jaarverslag ACSG 2024

AdviesCommissie Schade Grondwater

Inhoudsopgave

1	Voorwoord	3
2	Taak en samenstelling	4
	2.1 Taak en missie	4
	2.2 Bestuurlijk opdrachtgever	4
	2.3 Ambtelijk opdrachtgever	4
	2.4 Samenstelling commissie	4
	2.5 Secretariaat	5
3	Externe ontwikkelingen in 2024	6
	3.1 Omgevingswet	6
	3.2 Rechtszaak Stichting Droogteschade Waterwinning	6
	3.3 Stijging vraag naar drinkwater	6
	3.4 Funderingsproblematiek Nederland	6
4	Interne ontwikkelingen in 2024	7
	4.1 Instellingsbesluit	7
	4.2 Raamcontracten	7
	4.3 Toepasbaarheid Waterwijzer Landbouw	7
	Bijlage 1 – Overzicht van verzoeken om onderzoek	8
	In behandeling zijnde en afgehandelde verzoeken	8
	Aantal schadegevallen per soort per provincie	9

1 Voorwoord

Dit jaarverslag geeft een overzicht van de aanvragen voor onderzoek naar schade, die de Adviescommissie Schade Grondwater (ACSG) heeft afgehandeld of in behandeling heeft.

De samenstelling van de ACSG is in 2024 niet veranderd.

Er heeft een lichte daling plaatsgevonden in het aantal verzoeken om onderzoek, dat door de provincies is voorgelegd aan de ACSG. Een duidelijke reden daarvoor is nog niet te geven. Mogelijk is er een samenhang met de relatief natte jaren in 2023 en 2024.

In totaal zijn er 10 onderzoeken afgerond en zijn er 8 nieuwe verzoeken om onderzoek aan de commissie voorgelegd. Per 31 december 2024 zijn 28 onderzoeken in behandeling.

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden, die onder andere de Waterwet vervangt. Deze wetwijziging heeft geen inhoudelijke consequentie voor de behandeling van de verzoeken om onderzoek naar mogelijke schade door een grondwateronttrekking of -infiltratie. Wel kunnen onder de Omgevingswet nu ook schades geclaimd worden, die mogelijk zijn veroorzaakt door meldingsplichtige grondwateronttrekkingen of -infiltraties. Onder de Waterwet behandelde de ACSG alleen verzoeken om onderzoek als gevolg van vergunningsplichtige grondwateronttrekkingen of -infiltraties.

Naast de behandeling van verzoeken om onderzoek heeft de ACSG zich in 2024 beziggehouden met het onderzoek naar de toepasbaarheid van de Waterwijzer Landbouw in haar onderzoeken. In een eerder stadium heeft de commissie al besloten om bij berekeningen van landbouwschade uit te gaan van de Waterwijzer Landbouw (WWL), en bij voorkeur de regionale versie van de WWL. Nu is nader onderzocht in hoeverre de ACSG haar adviezen met de WWL geschikt zijn voor weersafhankelijke schaderegelingen. Daarnaast is onderzocht hoe berekening mee te nemen in de WWL-berekening en of de huidige verrekening van natschade toegepast kan worden bij de WWL.

De commissie wordt ondersteund door het secretariaat van de ACSG dat is ondergebracht bij BIJ12, de uitvoeringsorganisatie van de gezamenlijke provincies.

Ing. J.M. Geluk

Voorzitter Adviescommissie Schade Grondwater

Secretariaat ACSG
Leidseveer 2
3511 SB Utrecht
085 - 486 22 22 | acsg@bij12.nl
bij12.nl/acsg

2 Taak en samenstelling

2.1 Taak en missie

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden, die onder andere de Waterwet vervangt. Volgens artikel 15.16 van de Omgevingswet kan iedereen die schade meent te ondervinden als gevolg van een grondwateronttrekking of -infiltratie een verzoek om onderzoek doen. Dit verzoek dient men te doen aan het College van Gedeputeerde Staten van de provincie, waar de schade zich voordoet.

De gezamenlijke provincies hebben besloten voor de afhandeling van deze verzoeken één landelijk werkzame commissie in te stellen: de Adviescommissie Schade Grondwater (ACSG). De gezamenlijke provincies hebben de ACSG in 2011 ingesteld. De ACSG is ingesteld op basis van de Provinciewet.

Voor het indienen van een verzoek om onderzoek is het niet relevant bij welk bevoegd gezag de melding of vergunning van de onttrekking (of infiltratie) die de schade zou hebben veroorzaakt is gedaan, bij de provincie of de waterbeheerder. Verzoeken om onderzoek dienen altijd te worden gericht aan Gedeputeerde Staten.

De taak van de ACSG is het vaststellen van de causaliteit tussen de geclaimde schade en de grondwateronttrekking of -infiltratie. In geval van causaliteit adviseert de commissie over ondervanging of vergoeding van de schade. De geclaimde schade betreft veelal droogteschade binnen de landbouw, bosbouw en schade aan gebouwen.

De ACSG is het deskundige en onafhankelijke adviesorgaan voor Gedeputeerde Staten van de provincies op het gebied van de behandeling van verzoeken om onderzoek naar schade door het onttrekken of infiltreren van grondwater.

2.2 Bestuurlijk opdrachtgever

Mevrouw A. Mol, gedeputeerde van provincie Gelderland, is bestuurlijk portefeuillehouder van de ACSG. Zij behartigt de portefeuille Water in de Bestuurlijke Adviescommissie Ruimte en Leefomgeving (BAC RenL) van het Interprovinciaal Overleg (IPO). In januari 2024 heeft een kennismakingsgesprek plaatsgevonden met de voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en een deel van het secretariaat van de ACSG. In dit gesprek is de werkwijze van de ACSG toegelicht aan mevrouw Mol en zijn actualiteiten besproken.

2.3 Ambtelijk opdrachtgever

De heer S. Veenstra van de provincie Gelderland is namens de provincies op ambtelijk niveau het eerste aanspreekpunt voor de ACSG. De heer Veenstra is voorkomend (van)uit die rol contactpersoon voor agendering richting de ambtelijke en bestuurlijke adviescommissies van het IPO.

2.4 Samenstelling commissie

In 2024 was de ACSG als volgt samengesteld:

Dhr. ing. J.M. Geluk - voorzitter

Dhr. mr. G.J.M.M. Tax - plaatsvervangend voorzitter

Mevr. dr. ir. M. Korff - lid

Dhr. dr. ir. J.C. van Dam - lid

Dhr. dr. ir. W.L. de Lange - lid

Dhr. Ir. I. Hoving - lid

Dhr. Ir. G. Meinhardt - lid

2.5

Secretariaat

Het secretariaat van de ACSG is ondergebracht bij BIJ12, de uitvoeringsorganisatie voor de twaalf provincies. Het kantoor van BIJ12 is gevestigd aan de Leidseveer 2 in Utrecht.

Het secretariaat wordt gevormd door een adviesteam en biedt de commissie inhoudelijke en secretariële ondersteuning. Het adviesteam is het aanspreekpunt voor de commissieleden en bewaakt de kwaliteit en de voortgang van de adviezen.

Het adviesteam was in 2024 als volgt samengesteld:

Mevr. mr. M.H. Brugmans-Overes (BIJ12) – secretaris

Mevr. ir. S. Klerks-Poppema – adviseur

Mevr. M. Bor MSc – adviseur

Dhr. R. Broekhuis MSc – adviseur tot 1 juli

Dhr. ing. J.G.M. Beumer MSc – coördinator en plaatsvervangend secretaris

Daarnaast is er 1,5 fte expertise ingehuurd.

3 Externe ontwikkelingen in 2024

3.1 Omgevingswet

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Deze wet vervangt onder ander de Waterwet. Op basis van artikel 15.16 kan iedereen die schade meent te ondervinden als gevolg van een grondwateronttrekking of -infiltratie een verzoek om onderzoek indienen bij Gedeputeerde Staten van de provincie, waar de schade zich voordoet.

Onder de Omgevingswet komen ook meldingsplichtige grondonttrekkingen en -infiltraties in aanmerking voor een schadeclaim. Voorheen (Waterwet) ging het alleen om vergunde grondonttrekkingen en -infiltraties.

Naast bovengenoemd verschil is er geen verschil in de taak en werkzaamheden van de ACSG.

De verruiming van de voorwaarden voor het indienen van schadeclaims onder de Omgevingsdienst heeft in 2024 nog niet geleid tot een grote toename van het aantal verzoeken.

Het instellingsbesluit van de ACSG zal door provincies (via de coördinerende provincie) nog worden aangepast aan de Omgevingswet.

3.2 Rechtszaak Stichting Droogteschade Waterwinning

In maart 2024 is de rechtszaak gestart van de Stichting Droogteschade Schadewinning (SDW) tegen 8 drinkwaterbedrijven. De schade richt zich op verminderde gewasopbrengst- en kwaliteit en/of veedrenking. In de rechtszaak worden vraagtekens gezet bij de manier van schade onderzoeken. Daarbij is de verwachting dat de ACSG ten tijde van de inhoudelijke behandeling wordt gevraagd toelichting te geven op haar werkwijze van schadeonderzoek.

3.3 Stijging vraag naar drinkwater

Volgens het RIVM zal de vraag naar drinkwater in de komende jaren blijven stijgen. De waterbedrijven spelen hierop in door waar mogelijk hun onttrekkingshoeveelheden te vergroten of door nieuwe winvelden. De ACSG ziet deze ontwikkeling nu al terug in een toename van het aantal verzoeken om herzieningen van bestaande regelingen voor landbouwschade. Door een vergroting van de onttrekkingshoeveelheid sluiten deze regelingen niet meer aan bij de actuele situatie en dienen te worden herzien.

3.4 Funderingsproblematiek Nederland

In 2024 heeft de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (RLI) het advies "Goed gefundeerd" uitgebracht. Mede naar aanleiding hiervan is de aandacht voor funderingsproblematiek bij gebouwen toegenomen. Eerder al heeft ACSG gemeld dat door droge zomers meer schadegevallen ook aan gebouwen zijn gemeld. Uit het RLI-rapport blijkt dat de problematiek over heel Nederland verspreid is en dat de overheid ingrepen kan doen om de problematiek te verkleinen en handelingsperspectief te bieden aan de eigenaren en gemeenten. De funderingsproblematiek nationaal heeft overlap met gebieden waar onttrekkingen plaatsvinden en derhalve meldingen naar ACSG voorkomen. De ACSG merkt dat particuliere eigenaren zich door de grotere aandacht meer bewust zijn van de problematiek. De precieze invloed van droogte-effecten op funderingen is onderwerp van onderzoek (o.a. bij Deltares en TNO). De ontwikkeling van een toekomstig funderingsloket zou eigenaren kunnen helpen, ongeacht of deze voor (een deel van) de schade ook recht hebben op vergoeding door de onttrekker. De ACSG kan zodra een dergelijk loket bestaat eigenaren verwijzen en van extra informatie voorzien.

4 Interne ontwikkelingen in 2024

4.1 Instellingsbesluit

In 2024 hebben de meeste provincies het besluit vastgesteld om de provincie Gelderland als coördinerende provincie te mandateren voor de (her)benoeringen van de commissieleden van de ACSG.

4.2 Raamcontracten

In 2023 zijn raamcontracten afgesloten voor grondwatermodelleringen. Binnen drie verschillende percelen (globale verdeling regio's: noord, midden, zuid) zijn per perceel twee adviesbureau geselecteerd voor het uitvoeren van deze onderzoeken. In navolging van deze raamcontracten is in 2024 via Europese aanbesteding ook een raamcontract afgesloten voor detailbodemkarteringen en gerichte opnames.

4.3 Toepasbaarheid Waterwijzer Landbouw

De ACSG streeft ernaar dat het instrumentarium voor de vaststelling van schade door grondwateronttrekking of -infiltratie actueel is. Uitgangspunt is dat de ACSG de nieuwste, maatschappelijk aanvaarde en wetenschappelijk ondersteunde kennis in het instrumentarium toepast.

In een eerder stadium heeft de commissie al besloten om bij berekeningen van landbouwschade uit te gaan van de Waterwijzer Landbouw (WWL), en bij voorkeur de regionale versie van de WWL. Nu is nader onderzoek gedaan naar de toepasbaarheid van de Waterwijzer Landbouw in haar onderzoeken. Zo is onderzocht in hoeverre de schadeberekeningen met de WWL geschikt zijn voor weersafhankelijke schaderegelingen. Daarnaast is onderzocht hoe berekening mee te nemen in de WWL-berekening en of de huidige verrekening van natschade toegepast kan worden bij de WWL. De bevindingen van de ACSG zijn eind 2024 toegelicht aan de betrokken partijen, waarop ze zijn uitgenodigd hun zienswijze op de nieuwe werkwijze van de ACSG in te brengen. Er zijn aanvullende vragen en zienswijzen ontvangen, waarop de ACSG zich zal beraden.

Bijlage 1 – Overzicht van verzoeken om onderzoek

In behandeling zijnde en afgehandelde verzoeken

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van het aantal in behandeling zijnde en afgehandelde verzoeken binnen de provincies in 2024.

Naam	Aantal mel- ders	Soort schade	Ontvangst	Ontwerp- advies	Definitief advies
Groningen					
Sellingen	div.	Landbouw	okt-2024		
Friesland					
Noordbergum aanvulling	div.	Landbouw	n.v.t.	okt-2024	
Drenthe					
Breevenen	30	Gebouw	jun-2022	dec-2024	
De Groeve	div.	Landbouw	apr-2023		
Gasselte	1	Landbouw	mrt-2023	nov-2023	mei-2024
Nieuw Amsterdam	1	Gebouw	jul-2023	nov-2024	
Drouwen	1	Gebouw	mei-2024	okt-2024	dec-2024
Overijssel					
Wierden	Ca. 500	Landbouw	apr-2012	feb-2024	dec-2024
Wierden Ypelo	15	Tuinen	dec-2021	aug-2023	sep-2024
Landgoed Haarboer	1	Bos	dec-2021	okt-2023	jan-2024
Archemerberg	div.	Landbouw	sep-2020		
Geerdijk	1	Gebouw	dec-2020	jan-2022	
Wierden Notter	1	Bos	feb-2021	mei-2024	nov-2024
Hammerfliet	31	Gebouw	okt-2022		
Witharen	1	Bos	mrt-2023	feb-2024	apr-2024
Espelosebroek	div.	Landbouw	jul-2023		
Gelderland					
Hemmen-Zetten	12	Gebouw	sep-2018		
Hengelo - 't Klooster	div.	Landbouw	mrt-2020		
Haarlo-Olde Eibergen	div.	Landbouw	jun-2022		
Steenderen	div.	Landbouw	jan-2024		
Vorden	1	Bos	apr-2024		
Kronenburgpark	1	Gebouw	apr-2024		
Utrecht					
Woudenberg	2	Landbouw	nov-2021	nov-2024	dec-2024
Noord-Holland					
Loosdrecht	1	Landbouw	jun-2022	dec-2023	mrt-2024
Loosdrecht	1	Gebouw	mei-2023		
Huizen	1	Gebouw	juni-2024		

Zuid-Holland					
Geen					
Zeeland					
Burgh-Haamstede	1	Gebouw	dec-2024		
Noord-Brabant					
Loosbroek 2	1	Landbouw	mei-2017	03-2019	
Loosbroek 3	54	Landbouw	jun-2019		
Gilze-Tilburg	45	Landbouw	feb-2019		
Waalwijk-Kaatsheuvel	4	Landbouw	jul-2019		
Seppe-Schijf	div.	Landbouw	apr-2020		
Budel	10	Landbouw	apr-2020		
Buulderbroek	3	Gebouw	dec-2021	feb-2024	okt-2024
Vessem	42	Landbouw	okt-2022		
Schijndel	44	Landbouw	okt-2022		
Bergen op Zoom	41	Landbouw	okt-2022		
Oss	1	Gebouw	okt-2024		
Limburg					
Geen					
Flevoland					
Geen					

Aantal schadegevallen per soort per provincie

Provincie	Soort schade	Stand januari	Afgerond	In behandeling genomen	Stand december
Groningen	Landbouw			1	1
Friesland	Landbouw	1			1
Drenthe	Gebouw	2	1	1	2
	Landbouw	2	1		1
Overijssel	Landbouw	3	1		2
	Bos	3	3		
	Tuinen	1	1		
	Gebouw	2			2
Gelderland	Landbouw	2		1	3
	Bos			1	1
	Gebouw	1		1	2
Utrecht	Landbouw	1	1		
Noord-Holland	Landbouw	1	1		
	Gebouw	1		1	2
Zeeland	Gebouw			1	1
Noord-Brabant	Landbouw	9			9
	Gebouw	1	1	1	1
Totaal		30	10	8	28